

CHESTERFIELD
CIGARETTES

Erlend Nordenskiöld:

SPREMENBA

Rufino je bil v San Luisu. Sel je po sol, sedaj pa se vrača v svojo majhno koč v dolini Tarrifa. Pred večerom hoče biti doma, a mule so čisto trudne od težkih bremen in gredo le korak za korakom naprej, in ko postane tema, je še daleč stran od svoje koče.

Rufino napravi pod akacijami taborišče, dokler ne vzhaja luna, da bi mogel nadaljevati svojo pot. Zbere les, zakuri in praži nekoliko mesa, dočim iščejo mule, ki jih je privezal na drevje, na sežganih tleh z vneto, a brezuspešno travnate bilke. Rufino misli na svoj dom, na svoje nasade, na ženo in otroke. Ne spada k nim, ki radi potujejo okrog. Doma na nasadih, tu se počuti dobro. Tu ima vsega dovolj, celo grozdja in fig. Njegova polja so najlepša v vsej dolini Tarrifa — in nihče nima toliko vrst špankega popra kot on. Gotovo je njegova žena skuhala dosti koruznega piva, da ga z njim razveseli. Dobro pivo nima variti.

Moja žena je vendar najlepša in najvestnejša v vsej dolini, misli Rufino vesel in zadovoljen.

Po polnoči vzhaja mesec, Rufino naloži svoje mule. In dalje gre proti domu. Lahko grem po krajši poti skozi sotesko, misli Rufino. Tako svetlo je, tam pač ni nevarno. In tako prične mule s ceste na kolovoz, ki vodi navzdol v sotesko. Voda je bila za časa deževja zemljo razlagala na vse strani. Nastala je cela zmešnjava globokih brazd, robov, lukenj in majhnih peščenih mostičev. Tuhtam izgleda svet kot mogočna razvalina iz časov Inkov. Edine rastline, ki uspevajo v tej pustolovski pokrajini so kakteje.

Rufino je prepričan, da najde pot, kajti hodil je že večkrat tu okrog. A zdaj se mu nekoliko neprijetno in grozno, kajti dobro ve, da prebivajo v soteski duhovi in škrti, in slišal je bil tudi o copernici, ki vabi mlade moše in jih nato vrže v prepad. Tuhtam sliši, kako se nekdo tiho za njim plazil, in misli, da vidi sence, ki plešejo okrog pračlenih stebrov. Iz temnih duplin sliši čudne glasove.

Rufino priganja mule, a živali so trudne in pridejo le počasi naprej. Nenadoma se ustavijo na robu prepada, in Rufino spozna, da je začel.

Lunina svetloba vara, si misli, in se razgleda. A vse se mu

zdi tako znano, zato žene mule od roba prepada naprej, a zakle vedno bolj.

Duhovi postajajo valjivi, valijo kamne preko roba prepada, žvižgajo in piskajo. Oblak se potisne pred luno, vedno težje je spoznati se v soteski, in vedno nevarnejše plezati po robovih.

Nenadoma drvita dve črni ptici mimo. S peroti se dotakneta mul. Le-te se zgrozijo in steko naprej. Rufino teče za njimi — in pače v prepad. Pri padcu si razbije glavo ob kamenu.

Cez nekaj časa zapusti njegova duša telo in potuje dalje proti domačiji. Najprej ne more pojmiti, kaj se je zgodilo, temveč misli le na to, kako bo poiskal izgubljene mule. A kmalu opazi, da se je vse okrog njega spremenilo. Srečuje mnogo ljudi in živali. Med živimi se nahajajo najčudovitejša bitja, ogromne želve, majhni kratkonogi konji in nerodni veličani z dolgimi rilci. In izmed ljudi se mu zdi, da jih pozna mnogo. Posebej mu pada v oči prisiljenec, ki je pred več leti izgubil v tej soteski.

Rufino gre naprej proti domu, in sopro spozna pot. Zjutraj preden se pogleda sonce

preko gora, dobe domov. Žena se sedi pri ognju in kuha koruzni sok, otroci, dve deklici, se ležita in spita.

Ko vstopi v koč, pozdravi ženo z "Ave Maria purissima!" A ona ne sliši ničesar. Tedaj stopi k ognju in sede, a ona ga ne vidi. Ne upa si, da bi jo ogovoril.

Otroci se zbudijo in pridejo k ognju, da se ogrejejo. In tudi ti ga ne vidijo.

"Oče bo kmalu prišel," reče žena. "O, kako lepo, gotovo bo prinesel nočice!" reče starejša izmed deklet.

Rufino sedi par ur ob ognju in gleda, kako hodi njegova žena okrog in pripravlja bogat obed za svojega moža, ko se bo povrnil.

Dekletca oblože majhnega, lesenega oca, ki ga jim je nekdo kupil na sejmu v Tarrifu, a kamenci; nasivajo to "sol".

Medtem ko tu sedi, pridejo štirje moške. Na nosilnici nosijo njegovo telo. Ko jih gospodinja zagleda in ko sliši, da je njen mož mrtel, se splazi iz koče in gre v sotesko. Dolgo hodi tam okrog in pretaka grenke solze. On poskuša, da bi jo pomiril in potolažil, a ona ga ne vidi in ne sliši.

Še istega dne prinese njegovo truplo na pokopališče. Tam skopljajo grob, položijo truplo vanj in ga okraja z enostavnim lesenim križem. Žena postavi na grob prazne posode s koruznim pivom.

Rufino hrepeni za tem, da bi dobil svojo ženo in mogel z njo govoriti tako, da bi ga razumela, a ne more se napraviti vidnega. Skoro vsako noč pride v koč in sede k ognju. Na njeni tih, grenki žalosti spozna, da ga ni pozabila, da ga še ljubi. Tuhtam sliši, kako z ljubeznijo pripoveduje o njem otrokom.

Nekoč ponoči, ko sedi on na oknu in spi njegova žena zraven njega v sobi, zapusti njena duša telo in ga pozdravi. Pove mu, kako zelo ga pogreša. Nato se letata skupaj pod dozorevačo jutro grozdjem vinograde. Nekaj časa sedita pod akacijami in nato gresta tja ven proti soteski. Luna jima svetluje pot.

Ko se začne daniti, se morata ločiti, a objabita si, da se prihodnjo noč spet sestaneta. Tako prebivata mnogo noči. Kdor vidi ženo podnevi, se čudi, da izgleda tako blede in izčrpana in da se njene oči tako čudno svetijo. Očitno je, da je težko bolna.

"Njen mož skuša priti ponjo," pravijo sosede in posujejo zdravnika - čudodelnika. Le-ta pride in pokadi po koči in po poljih a kožo divje mačke in z zelišči, kojih dima duhovi ne prenesejo, a ona postaja vedno bolj boleha.

"Umrila bo, pravijo ljudje, in čez nekaj dni umrje. Njena duša zapusti za vedno telo in splova k prepadu, da bi se sešla z njim — v svetu senc —

RAZNO

Trgovina s papirskimi dovoljenji za ločitev zakona.

Parlika policija je prišla na sled posebne vrste prevari, ki so jo že precej časa vršili v pariskih cerkvenih krogih splošno znani grof Pallier.

Pobočni grof je vernim Francosom prodajal izvirna papirka dovoljenja za ločitev in razveljavljanje zakona. Vsako dovoljenje je veljalo 25.000 frankov in posej grofa, ki je bil nameščen v pisarni pariskega nadškofa, kardinala Duboisa, je cvetel, kakor ne kmalu kateri. Kancelariju nadškofa se je že nekoliko časa zdelo čudno, kako da prihajajo dovoljenja za ločitev zakona, ne da bi kneskofskijski ordinarijat napravil v večini zadev kakršnokoli vlogo. Po daljšem preiskovanju se mu je poarčilo dokazati, da je grof Pallier sam na lastno pest poljal v Rim prošnje za ločitev zakona, ki jih je bil opremil s kardinalovim pečatom in podpisom. Na vse te ponarejene vloge je najvišje cerkveno sodišče točno poslalo dovoljenje za ločitev zakona in Pallier je zaslužil prav čedne denarce.

Kakor je policija dognala, je čedni grof ta lahko zaslužen denar tratil in razpečeval z deklicami lahke vrste. Policija je se-

daj napravila prijetnemu življenju konec in grofa zaprla. Ločenci, ki so se na temelju pravnih dovoljenj zopet poročili, pa bodo morali najbrž zapustiti svoje nove boljše polovice.

Mrtva čarovnica na grmadi.

Nedavno je umrla v Moskvi v Podkarpatski Rusiji osemdesetletna vdova Kudrova, ki se ji babjevrni sosede pripisovali tajnavna čarovniška moč in jo dočeli celo staze s samim hudim. Mrtica se položila na oder v hiši zeta pokojne starke in z njim je po celi vasi iskal enak, ki bi po tamošnjem običaju molile in žele pri mrtici. Po dolgih prošnjah se mu je poarčilo pregovoriti dve ženski za to opravilo. Med molitvijo sta se čuvarici izdatno krepčali z žganjem, tako, da se jima je nasadnje zdelo, da se mrtica prebujala, da vstaja iz rakve in da hodi po sobi. Z glasnim krikom sta planili iz sope in naznanili to grozoto vasi. Pri pogrebu je bilo vse uverjeno, da bo hodila strašiti. Res so se po vasi kmalu raznesle novice, da vstaja iz groba, se pomehaja po pokopališču in hodi trikrat ljudem na oko. Celotni pokopališče je pripovedoval, kako mu je nekdo nečisti sedla na prsi in ga dušila; kmalu je presnovan kmetski tedi valilo trno les na pravih kmetih, ki so se baje prizadevali omrežiti tača.

Prestrašeni vasičani so sklenili izkopati mrtico in ga seigati na grmadi. Pripravili so veliko grmado in izkopali starico in groba. Ojošništvo je prišlo še o pravem času, da je preprečilo nadaljno skrunitev trupla, ki je ležalo še na grmadi, katero je bilo treba le še zaigati. Pod nadzorstvom orožnikov so morali vasičani zopet starico pokopati, nahar so čuvaji reda polovili glavne krivce in jih odpeljali v zapor.

Nevarnost.

Zdravnik, poklican k bolniku, zapari na njem prav majhno reno ter ukaže hlapecu, naj hitro skoči v lakarno po mazilo.

Bolnik se ustraši: "Za Boga, ali je tako nevarno?"

"Slišno nevarno je," odgovori zdravnik, "kajti če hlapec ne prinese hitro mazila, se bo rana še prej zacelila."

Telefon C a d i l l i e 9437
Tel. na dom Glendale 9708

IVAN A. MAROHNIC

Attorney at Law

(ODVETNIK)

Govori slovensko

1129-1131 First Nat'l Bank Bldg.

Woodward Avenue and Cadillac

Square,

DETROIT, MICH.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene smerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na imen:

S. N. P. J. PRINTERY

2857-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Ferdó Keszty:

SESTRI

(Dalje.)

"Tinka, nekaj bi te vprašal, ako ne boš huda."

"No, le radovedna sem."

"Pa ne vem, če smem... Več takrat, ko je bila še Resika doma, še predno je prvič ušla s Titom, takrat mi je pravila nekaj o tebi."

Tinka ga je pogledala in zbala se ga je kakor obsodbe. Martin je stopil k njej.

"Pravila je, da me imaš rada, Tinka. Ali je bilo res?"

Nemo je pritrdila.

"Zdaj si gotovo že davno pozabila na tisto, kaj ne?" je dejal Martin glas se mu je tresel. Prijel jo je za roko.

"Ne," je dahnila komaj ališno in val rdečice ji je zalil obraz do vratu.

Počasi jo je pritegnil bliže k sebi.

"Torej me imaš še rada?"

Ni odgovorila, le roko mu je stisnila, kakor bi ga prosila, naj je ne muči tako dolgo.

Martin je razumel. Spoznal je njeno ljubezen in bilo mu je toplo v duši. Saj še ni čisto sam, saj je še ena duša, ki živi zanj. Zaveda se, da je tudi zaradi njega nekdo trpel na svet, da je omamila popolnoma. Privil jo je k sebi. Tinki se je zdelo, da sanja.

V priročnem kramljanju sta sedela drug poleg drugega pri ognjaku, kakor dva mlada zaljubljenca stala govorila o preteklosti.

"Kako je bila Resika srečna, da je smela biti tvoja žena! Nisem ji zavidal za srečo; a ko te je pustila, tedaj sem ji zamerila."

Martin je poslušal in bilo mu je tako prijetno, da sam ni vedel, kaj bi govoril. Spomin na Resiko ga v hipu ni več težil, z lahkim srcem je mislil nanjo.

Tinka je pihnila luč.

"Zdaj pa lahko noč, Martin."

Počasi je šla v izbo.

"Kam, Tinka?"

"Spat!"

Stopil je za njo in jo iznova objel. Sepetaje se je sklonil k njenim ušesom.

"Zdaj sem tvoj mož!"

Moj Bog, saj to je greh. In vasa najina ljubezen je greh!"

Čul se je šepet, počasni dražajoči koraki, potem so se zaprla vrata. Mojk se je razmahnil v hišo, na okna je komaj ališno udarjal sneg.

Bilo ji je drugo jutro tako tesno v duši, kakor da jo teži greh vseh ljudi. Bala se je Martinovih pogledov, sram jo je bilo pred njim in pred vsemi. Martin je ni ničesar vprašal. Molče je šel na delo, molče sta obedovala. Nekaj temnega, mučnega je leglo med njiju, vstalo je kakor stena, nenadoma in nepričakovano.

Tako so tekli dnevi, razmerje med njima je ostalo isto. Tinka je pogosto jokala v samotnih kotih, njena duša je klicala Martina, a usta so molčala.

Sedela sta na mali klopi v kuhinji, ko je v vasi zazvonilo.

"Kdo je zopet šel? Bog mu daj večni mir in pokoj!"

Tožno je odmevalo zvonjenje v sivem zraku, prelivalo se je po dolini in umiralo. Tedaj je nekdo potrkal nad uri in vaški grobar je vstopil v kuhinjo.

"Pozdravljeni!"

"Kaj pa je, Matevž?"

"Brata je izdihnil."

Tinka je kriknila in skočila pokonci.

"Oče?"

"Nenadoma ga je poklicalo na drugi svet."

Solze so se ji udrele po blestem licu. Martin je srepo strmel v tla. Ko je Matevž odšel, je stopil k njej.

"Ne jokaj, Tinka!"

"Zdaj sem čisto sama..."

"Nikakor ne! Pri meni ostanem, saj te imam rad."

Pogledala ga je. Očila se mu je krog vrta in akrila glavo na njegovih prahih.

10.

Bratajev pogreb se je končal, kakor vsi drugi pogrebi. Zvonovi so zvonili, jok je odmeval iz prvih parov za krsto, in potem se je vsako kamenje. — Komaj da so vedeli najbližji, da nekoga manjka, da se nikdar več ne vrne. Pogrebi so se razšli, večina je zavila v vaško krčmo k pogrebčičini. Tam so sprva hvalili pokojnika in njegove zasluge, potem je hvala prešla na jedi in končno na vino. Jeziki so se razvzvali, duše so se zneble morečega vtiska smrti. Vsakdanjost je kmalu pregrnila svoj plašč čez žalost.

Martin in Tinka sta molče korakala proti domu. Oba sta strelala nekam pred se, obe sta bilo težko v duši. Tinka je tupetam zahtela in si obrnila solze.

"Zakaj jokaj?"

"Tako hudo mi je, Martin."

"Pomiri se, Tinka, zgodilo se je, kakor je bilo običajno. Ne skrbi za prihodnost. Če sva živela doslej, bova še naprej. Očetoovo posestvo pripada tebi. Svetoval bi ti, da ga prodaš in se preseliš popolnoma k meni. Delal bom, kar bom mogel, ti pa gospodinj in vse polje gladko!"

"Naj bo. Hočem te poslušati v vsem."

Molče sta se vzpela v hrip, gazila sneg in prišla trudna domov. Polagoma se je zvečerilo, na zahodu je zasijala večernica s svojim bledim, mrlim avtom.

"Ne jokaj, Tinka! Tudi meni je bilo hudo, ko mi je Resika ušla; bolj me je grizlo, kakor bi mi bila umrla. Zdaj sem se pa vdal v usodo. Pustil sem solze in spomine in se lotil dela. Tako sem lahko pozabil vso žalost, pozabil svojo nearečo."

Tinka ga je poslušala in nekoliko potolažena šla spat.

Ko je Martin ostal sam v kuhinji, ga je obšlo tesno čustvo. Pihnil je luč, šel prek dvorišča na hlev in se zakopal v seno. Dolgo časa je strmel v črno temo, a spanec mu ni hotel zatistiti oči. Saj ni pozabil tistih temnih črnih oči, tistih živorcev ustjen. Skušal je prisliti misli, da ostanejo pri njem, a zaman. Čim bolj je premišljal, tem bolj je spočeval, da je vse njegovo delo obstajalo le v mislih na Resiko. Vedno jo je videl pred seboj, delal je pravzaprav sanjo. In stokrat raje bi imel, da bi bila mrtva, kakor da ga je pustila. Danes je to dognal, danes, ko je spremil Brata k večnamu počitku. Človek se peha in trudi, življenje ga meče zdaj sem, zdaj tja, dokler ne pride spanje. Tedaj je pozabil vse, niti spomina ni več. Resika pa živi morda zadovoljno in se ne meni zanj, samotarja. Žal mu je bilo, da je prevaril Tinko, ker se je zavedel, da je v resnici ne ljubi. Res, da je v hipu vzplamtela strast, a le tisti hip, tisto noč. Tako švigne plamen iz ognjaka, dokler ga ne potisne nazaj previdna roka.

Zgodaj zjutraj se je prebudil. Mračnega obraza je zlezal po lestvi na dvorišče in pogledal naokrog. Zoprno so ga pozdravljala bajtina okna, zoprno mu je bilo vse, kar je pogledal. Zavil je tla pod streho, poiskal sekuro in pričel capiti drva. Njegove misli so pa romale daleč nazaj, sanjale so o soncu in gorečem žitu, o prijetnem domu in o Resiki.

Tedaj je prišla Tinka na prag.

"Pa si priden danes, Martin."

"Moram."

"Saj se ne mudi, s kurivom sva preskrbljena."

"Vaseno."

Pogledala ga je skoro očitaže, pomolčala, se okrenila in vzdihnila. Neka temna slutnja ji je hipoma prešinila dušo. Prinesla je kokosim koruzo in jo potresla pred pragom.

(Dalje v naslednji številki.)

